

Turid Rugaas
a
Stephanie Rousseau

Štěně

Aby se u vás cítilo báječně

NAKLADATELSTVÍ
PIOTI

Praha, 2022

Obsah

| | |
|--|-----|
| Úvod: Štěňata v přírodě | 7 |
| Kapitola 1: Připravujeme se na štěně | 11 |
| Kapitola 2: Přivážíme si štěně domů | 37 |
| Kapitola 3: Plnění potřeb štěněte | 53 |
| Kapitola 4: Učení dovedností důležitých pro život | 87 |
| Kapitola 5: Běžné starosti majitelů štěňat | 107 |
| Kapitola 6: Péče o vztahy | 127 |
| Kapitola 7: Aktivity, které můžete se štěnětem vyzkoušet | 145 |
| Kapitola 8: Co očekávat po štěněcím období | 157 |
| Kapitola 9: Turidiny případové studie | 167 |
| Kapitola 10: Poznámky na závěr | 173 |
| Použitá literatura a další četba | 174 |

How to Raise a Puppy A Dog-centric Approach

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být reprodukována ani vysílána v jakékoli podobě a jakýmkoli prostředky, elektronickými, digitálními či mechanickými, včetně fotokopíí, zvukových záznamů nebo jakýmkoli systémem pro ukládání a vyhledávání informací, bez písemného svolení nakladatele.

Autorky a nakladatel nenesou odpovědnost v případě náhodných nebo následných škod vzniklých na základě opatření, provádění nebo používání pokynů a doporučení obsažených v této knize nebo v souvislosti s nimi.

Copyright © Turid Rugaas, Stephanie Rousseau, 2022
Cover photo © Lucia Drietomská (TaraWillow Photography), 2022
Photos © Stefania Acquesta, Laura Allen, Therese Asp, Elena Barbini, Myriam Deckers, Jolly Doodles, Lucia Drietomská (TaraWillow Photography), Darja Fir, Marina Gates Flemming, Louise Haughton, Siobhan Kavanagh, Federica Lacozzilli, Namitha, Shane Ó Cathasaigh, Georgia O'Shea, Lise Rovsing, Hilde Skatoy, Ali Souza, SR, Turid Sunde, Alja Willenpart 2022
Translation © Jana Dušková, 2022
© Nakladatelství PLOT, 2022

ISBN 978-80-7428-424-3

Foto na následující straně: Lucia Drietomská (TaraWillow Photography)



Poděkování

V roce 2016 se Stephanie účastnila Turidina mezinárodního kurzu pro trenéry psů z organizace PDTE (Pet Dog Trainers of Europe). Někdo se Turid zeptal, jestli by nemohla doporučit nějakou knihu o štěňatech v angličtině. „Ne,“ zazněla charakteristicky upřímná odpověď. Když ani o pár let později nebyla na světě žádná kniha o štěňatech, která by splňovala Turidiny požadavky, zeptala se jí Stephanie, jestli by nechtěla takovou knihu napsat společně s ní. Turid jí nejdřív navrhla, aby ji napsala a ona že jí s tím pomůže. Jelikož však Stephanie chtěla vytvořit knihu o štěňatech založenou na Turidině filozofii, toužila po tom, aby to byl společný projekt. A naléhala tak dlouho, až Turid svolila! Proto by Stephanie chtěla zaprvé poděkovat Turid, že souhlasila s účastí na tomto projektu – teď je konečně na trhu kniha o štěňatech, která splňuje Turidiny požadavky!

Zadruhé bychom obě chtěly poděkovat svým přátelům, kolegům a klientům, kteří k této knize přispěli fotografiemi a případovými studii. Obzvláště vděčné jsme Georgii a Scoutovi, kteří pečlivě (a upřímně!) zaznamenávali první společné měsíce včetně všech potíží a úskalí. Poděkování si zaslouží i Shane Ó Cathasaigh, Bran a celá rodina, která nám dovolila zdokumentovat zkušenosti se začleňováním štěněte do rušné mladé rodiny. Naši kolegové z PDTE, kteří většinou získali inspiraci od Turid nebo u ní absolvovali školení, nám velice ochotně poskytli fotografie, které dokumentují přístup PDTE k soužití se psem.

Turid by chtěla navíc poděkovat i Julii Robertsonové za to, že jí poskytla spoustu informací o fyzických otázkách výchovy štěněte. Rovněž je vděčná celé řadě svých studentů, kteří se účastnili jejích pozorovacích studií chování například při sedání, močení a tak dále. Jejich práce přinesla poznatky, které do té doby nebyly k dispozici a které ovlivnily Turidin přístup k práci se psy.

Stephanie by zase ráda poděkovala Dr. Amber Batsonové, která ji ve svých kurzech a seminářích seznámila s konceptem psího etogramu a upozornila ji

na některé studie zmíněné v této knize, které zkoumají, jak se psi normálně chovají, když jim do toho nezasahují lidé.

Nakonec by Stephanie chtěla poděkovat lidem, kteří četli pracovní verze knihy a poskytovali zpětnou vazbu a návrhy – jsou to Adele, Rita, Georgia, Sam, Audrey a obzvláště její manžel Tom, který takových pracovních verzí trpělivě a kriticky posoudil celou řadu!

Autorky doufají, že vás čtenáře potěší plody jejich práce a že vám přístup, v jehož středu stojí pes, pomůže, aby byla výchova štěněte příjemnou zkušeností pro všechny zúčastněné.



Foto Lucia Drietomská (TaraWillow Photography)

ÚVOD

Štěňata v přírodě

V minulosti se ve výcviku psů často využívaly podněty z chování vlků tak, jak bylo tehdy vnímáno a chápáno. Avšak v posledních dvaceti letech se už obecně uznává, že tento model vykazuje celou řadu nesrovnalostí. Studie, které zkoumaly chování vlků a o které se tento model opíral, měly totiž už samy o sobě určité vady a chování bylo vykládáno nesprávně. Navíc psi a vlci jsou příslušníci různých živočišných druhů, i když mají společného předka. V současné době panuje názor, že o chování psů a o tom, co znamená být pes, se můžeme poučit spíše pozorováním toulavých psů, kteří žijí na svobodě jen s minimálními zásahy člověka.

Proto se pozorovací studie čím dál více zaměřují na populace toulavých psů v Evropě a Asii. Už teď se hodně ví o tom, jak psi tráví čas, když se o tom mohou rozhodovat sami, co žerou a hlavně jak vychovávají mláďata.

My díky těmto informacím můžeme svým domácím psům utvářet takové prostředí, aby mohli vyrůstat a úspěšně se rozvíjet způsobem, který je v souladu s jejich přirozenou psí podstatou.

Jak tedy vypadá život štěňat, když do něj nezasahují lidé?

- Když bylo zkoumáno, kdy psi opouštějí matky, zjistilo se, že dvě třetiny štěňat svou matku neopustí vůbec nikdy a ta, která od ní odejdou, to udělají průměrně ve věku devíti měsíců.
- K odstavení dochází obvykle přibližně v sedmi až třinácti týdnech.

Bližší podrobnosti o problémech a nesrovnalostech u výcviku psů založeného na zastaralých teoriích „dominance“ si můžete přečíst zde:

- James O’Heare: Dominance in Dogs (Dominance u psů)
- Coppinger & Coppinger: Dogs (Psi)
- John Bradshaw: In Defence of Dogs (Obhajoba psů)

- V některých případech zůstává s matkou i otec a pomáhá jí pečovat o štěňata.
- Běžnou věcí je aloporentální péče, kdy o mláďata pomáhají pečovat i jiní členové skupiny; často o ně takto pečují jiné příbuzné samice (tety, babičky atd.). Aloporentální péče byla mimochodem pozorována i u psů chovaných člověkem.
- O malá štěňata neustále pečují dospělí psi.
- Matky obvykle nenechávají štěňata kňučet. Velice citlivě na to reagují a snaží se je ušetřit stresu. Kňučící štěňata navíc přitahují predátory.
- Štěňata spí bok po boku se sourozenci z vrhu a s matkou.

Bližší podrobnosti o výzkumech volně žijících psů si můžete přečíst zde:

- Pal, Ghosh & Roy, 1998, Dispersal Behaviour of Free-ranging Dogs (*Canis familiaris*) in Relation to Age, Sex, Season and Dispersal Distance (Odchod od matek u volně žijících psů (*Canis familiaris*) ve vztahu k věku, pohlaví, ročnímu období a vzdálenosti odchodu)
- Paul & Bhadra, 2016, Do Dogs Live in Joint Families? Understanding Allo-parental Care in Free-ranging Dogs. (Žijí psi ve spojených rodinách? Aloporentální péče u volně žijících psů)
- Pal, 2005, Parental Care in Free-ranging Dogs, *Canis familiaris* (Rodičovská péče u volně žijících psů, *Canis familiaris*)
- Boitani, Francisci, Ciucci, Andreoli, 1995, Population Biology and Ecology of Feral Dogs in Central Italy (Populační biologie a ekologie divokých psů ve střední Itálii)

Naopak štěňata chovaná člověkem bývají obvykle oddělena od matky a sourozenců ve věku osmi týdnů, a odstavována jsou proto už v pěti až šesti týdnech. Když přijdou do nového domova, tak se často dlouhou dobu nedostanou do styku s žádným jiným psem. My lidé navíc obvykle od štěňat (o která by v přírodě v tomto věku ještě do značné míry pečovala matka a rodina) požadujeme značnou nezávislost, necháváme je spát samotná a pak musí trávit spoustu hodin o samotě i během dne.

V této knize se budeme zamýšlet nad tím, jak do života štěněte vnést větší soulad s přirozeným řádem věcí. Také vám zprostředkujeme znalosti a vědomosti, které potřebujete, abyste ze štěněte vychovali šťastného, pohodového a sebejistého psa.

Jsme přesvědčené, že vaše štěně nepotřebuje příliš velký výcvik k tomu, aby z něj vyrostl skvělý pes – potřebuje jen lásku, pochopení, pár dobrých návyků a šanci být psem!



Indická pouliční fenka pečuje o štěňata, zatímco babička štěňat stojí na stráž. Laskavě poskytla Namitha.



Babička štěňata hlídá, když je jejich matka pryč.

Seznamte se se Scoutem

V průběhu celé knihy se budeme setkávat se Scoutem, jehož majitelka Georgia se s námi bude dělit o své zážitky z prvních několika měsíců s nově pořízeným štěnětem!

Scout byl v roce 2020 adoptován z útulku Dogs Trust Ireland ve věku 12 týdnů a přišel do domácnosti, kde žili jen dospělí lidé, pes a kočka. Je to border kolie a rodina už má s tímto plemenem zkušenosti.

Georgia zažila mnoho okamžiků plných stresu a frustrace a v době, kdy píšeme tuto knihu, právě se Scoutem uzavírá štěněcí období.

Doufáme, že se vám tahle sousta reality vykousnutá ze života jedné opravdové rodiny s opravdovým štěnětem budou líbit!



Scout, štěně border kolie se zabydluje! Laskavě poskytla Georgia O'Shea.

Připravujeme se na štěně

Co je třeba promyslet

Štěně přinese člověku spoustu radosti! Umožní mu vychovat si psa od samého počátku, sledovat, jak roste a jak se z něj vyvíjí báječný kamarád a člen rodiny. Štěně je také neuvěřitelně roztomilé a zabavíte se s ním celé hodiny. Dokonce ho můžete milovat víc, než jste kdy milovali jiného člověka!

Ale také budete prožívat okamžiky zoufalství, stresu a starostí, to je úplně normální. Štěně znamená obrovský závazek a většina lidí konstatuje, že dá spoustu práce. Často dokáže člověka dovést až k slzám a způsobit mu obrovskou frustraci.

Nejčastěji si lidé naříkají na nedostatek spánku, neustálé utírání loužiček, pokousané ruce a zničené věci. Ale kdo je připraven, není překvapen – když si předem promyslíte, jak budete tyhle věci řešit, tak vám to aspoň částečně ušetří stres, až skutečně nastanou, a my se ze všech sil vynasnažíme vás na ně připravit.

Než se rozhodnete pořídit si štěně, měli byste se zamyslet nad těmito otázkami:

- Jak svému štěněti zajistíte neustálou péči minimálně v prvních čtyřech až pěti měsících života?
- Jak nového člena přijme vaše stávající rodina, obzvláště děti?
- Jste připravení na psa, který ze štěněte vyroste, až přejde roztomilé štěněcí období?
- Kdo se bude o štěně starat v době vaší nepřítomnosti?
- Jaké jsou možnosti péče o psa, až nebudete doma? U dospělého psa je v ideálním případě maximální doba, po kterou by měl zůstat sám aspoň bez vyvenčení, čtyři až pět hodin. Pro případ delší nepřítomnosti zvažte,

jestli byste nemohli využít služeb venčiče psů nebo třeba požádat o vyvenčení souseda.

- Necháte psa pojistit? Pokud ne, jak zvládnete zaplatit větší účty za veterináře, které se mohou vyskytnout? Cena za operaci po úrazu nebo za delší nemoc se může vyšplhat i do desetitisíců. Někteří lidé nechtějí platit za pojištění, ale aspoň si každý měsíc dávají stranou určitou částku, ze které pak mohou hradit nečekané výdaje. Myslete na to, že některá plemena mívají sklony ke zdravotním potížím, které mohou vyžadovat drahé zákroky.
- Pokud nechcete uzavřít pojistku na zdraví, co takové pojištění odpovědnosti? Například ve Velké Británii, kdyby vám pes utekl a způsobil nehodu, tak za tuto nehodu ponese osobní odpovědnost vy sami. Takové pojištění může být součástí pojištění domácnosti, nebo ho možná budete muset uzavřít zvlášť jako pojištění domácího mazlíčka.
- Jste připraveni na škody, které vám štěně s velkou pravděpodobností napáchá v bytě? Pokud máte neposkrvněné luxusní koberce a nádherný starožitný nábytek, mějte se na pozoru!
- Máte spočítané pravděpodobné náklady, které vám v souvislosti se štěnětem vzniknou v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu? Poplatky za veterináře, pojištění, venčiče psů, péči během dovolené, krmení a vybavení, to všechno se sčítá. Odhaduje se, že při průměrné době života deset až patnáct let váš pes bude stát přibližně 2000–2500 eur, tedy zhruba padesát až šedesát tisíc korun ročně (i když i to nám ještě připadá jako hodně umírněný odhad!). Větší psi budou stát víc než menší. Pořizovací cena, kterou zaplatíte chovateli, je ve skutečnosti jen špička ledovce!

Spoustu lidí ale pomýšlení na všechny tyto problémy neodradí, protože jim je bohatě vyváží radost ze psa a z jeho společnosti, ze které se budou těšit v příštích deseti až patnácti letech. Takže až důkladně zvážíte výše uvedené klíčové otázky, můžeme se vydat na cestu!



Štěně australského labradoodla si prohlíží okolí. Laskavě poskytl Jolly Doodles.

Zamyšlení nad plemeny

Plemeno je jen jedním z faktorů, který bude mít vliv na osobnost a chování psa. Existují určité vlastnosti, které jsou zkrátka „psi“ a má je každé plemeno, a pak jsou vlastnosti, které se u určitých plemen mohou vyskytovat častěji. Na to, jaký pes z vašeho štěněte vyroste, bude mít navíc značný vliv jeho individuální osobnost a prostředí, ve kterém žije.

Plemeno, které si vyberete, si rozhodně zaslouží důkladné zamyšlení. Když se rozhodujeme, jaké plemeno zvolit, necháváme se často vést očima. V posledních letech si získali velkou oblibu načechraní kříženci pudlů a na druhé straně plemena se zkráceným čenichem (brachycefalická plemena). Ale to, že si vyberete plemeno, které se vám nejvíc líbí na pohled, nemusí být vždycky receptem na úspěch! Temperament a sklony různých plemen psů často závisí na tom, pro jaký účel byla původně vyšlechtěna.



Na štěněti francouzského buldočka je vidět zkrácený čenich typický pro brachycefalické plemeno. Laskavě poskytla Louise Haughton.

Extrémní rysy

Psi, u kterých byly vyšlechtěny některé extrémní rysy – hodně krátký čenich, hodně krátké nohy, hodně dlouhé tělo, hodně velká hmotnost, neobvyklá srst –, mají ve výsledku často fyzické problémy.

Brachycefalická plemena (plemena se zkrácenou hlavou, jako je například francouzský buldoček, mops, boxer a pekingský palácový psík) mají často problémy s dýcháním a někdy vyžadují nákladné operace na rozšíření dýchacích cest. Psi s dlouhým hřbetem a krátkýma nohama jako jezevčici a baseti mívají problémy se zády. Srst, kterou mají kříženci pudlů, mívá sklony k tvorbě chuchvalců a leckdy vyžaduje náročnou údržbu.

Často platí, že čím „normálnější“ pes vypadá, tím lépe bude fungovat z fyzického hlediska, a to bychom měli mít při volbě plemena také na mysli.

Chování společné všem plemenům

Než si vyberete konkrétní plemeno, je důležité si uvědomit, že u všech psů, bez ohledu na plemeno, se sklony k určitému chování vyvíjely po miliony let (už dlouho předtím, než se potkali s člověkem). Nedají se potlačit a my bychom se o to ani neměli pokoušet. Pokud ovšem takové chování rozpoznáme a budeme vědět, z čeho asi pramení, můžeme ho lépe pochopit a správně na něj zareagovat. Je to například:

Lovení

Lovecké instinkty u našich psů se projevují v tom, že mají sklony pronásledovat věci, které se hýbou – což mohou být například auta, děti, běžci, kočky, ptáci a podobně. Všichni psi zdědili k tomuto chování motorické dovednosti a tyto sklony budou vždycky do určité míry přítomny. Vždyť pomoc člověku při lovu,

Projevuje váš pes lovecké instinkty víc, než se vám líbí? Vyzkoušejte tohle:

- Použijte management neboli vhodnou úpravu podmínek, tj. snažte se nevystavovat psa situacím, které by ho vybízely k lovení, a když je to nezbytné, připněte ho na vodítko.
- Nepodporujte jiné aktivity, které využívají stejné motorické dovednosti (tj. pokud chcete, aby váš pes přestal honit veverka, tak mu neházejte míčky ani u něj jinak nepodporujte pronásledovací reakci; stejně tak pokud nechcete, aby pronásledoval auta, nenechte ho ani honit veverka!).
- Po několika týdnech, kdy pes neměl možnost si procvičovat pronásledování, můžete začít znovu vracet do hry spouštěč, ale jen na nízké a kontrolované úrovni; přitom držte psa zpočátku na vodítku a na postroji a používejte zvuk rozptylující pozornost (viz kapitola Věnovat pozornost mlasknutí na str. 92), abyste odvedli pozornost psa od předmětu, který by chtěl pronásledovat.

to byl jeden z nejranějších způsobů spolupráce mezi člověkem a psem. Je to přirozená, automatická reakce na to, že se něco pohybuje, ale my se ji můžeme v každodenním životě naučit zvládat.

Požírání odpadků

Požírání odpadků bývá někdy energeticky úspornější a spolehlivější způsob hledání potravy než lov a je to další chování, které mají psi vrozené. U volně žijících psů se požírání odpadků vyskytuje mnohem častěji než lovení. Psi se mnohdy snaží odpadky, zvířata, lidi nebo předměty vyčenichat nebo vystopovat. Čenichání je pro psy jedním z nejsilnějších instinktů a my se musíme snažit jim ho umožnit v co největší míře – vždyť ho mají v genech!



Rovně za nose! Štěně papillona stopuje. Foto SR

Sebeobrana

Schopnost ubránit se je u psů nutná pro vlastní přežití i pro přežití rodiny a druhu. Všechna zvířata i lidé se brání, když mají pocit ohrožení. U psů se

sebeobrana často projevuje vrčením, chňapáním nebo dokonce kousáním. Ve své podstatě jsou ale psi mírumilovní tvorové a obranné chování obvykle používají jen tehdy, když už vyzkoušeli jiné způsoby (například konejšivé signály, viz rámeček na s. 130), ale bez úspěchu. I když nás to možná znepokojuje, je to normální a přirozené a nezasluhuje to trest. Když se brání člověk, je to považováno za normální reakci na hrozbu. Pokud ale totéž udělá pes, je (podle našeho názoru neprávem) často potrestán a označen za agresivního.

Komunikace

Psi jako sociální tvorové, kteří často žijí v rodině nebo sociální skupině, mají se svým sociálním okruhem pevné vazby. Musí být schopni spolu komunikovat i proto, aby se vyhnuli problémům nebo konfliktům, a stejné komunikační dovednosti používají i ve styku s námi. Problémy mohou vzniknout, pokud jejich pokusy o komunikaci s námi nerozpoznáme nebo si je nesprávně vyložíme, a proto se musíme snažit dozvědět o jejich komunikaci co nejvíc (bližší podrobnosti k tomu najdete v kapitole Komunikace na s. 127).



Retrívři byli vyšlechtěni k přinášení ptáků a mnozí z nich rádi nosí věci v tlamě, takže budou s nadšením nosit hračky, jídlo i cokoli jiného, co najdou. Laskavě poskytl Siobhán Kavanagh.

Selekce plemen

Od té doby, co psi začali žít s námi lidmi, využíváme jejich vlastností a selektivně je šlechtíme, abychom je posílili nebo oslabili.

Když například jedna rodina potřebovala silného hlídačského psa, zkřížila svého psa s jiným psem, který se jevil jako dobrý hlídač (silné sebeobrané sklony). Jejich potomci zdědili některé z těchto hlídačských dovedností, a když se stejný proces opakovával i u jejich generace, tak se tyto vlastnosti ještě více zesílily. Když jiný farmář potřeboval psy k lovu a lovil velkou zvěř, hledal psy s vlastnostmi vhodnými pro tuto činnost (lovecké chování). Tak začala selekce plemen.

Plemena s lokálními tradicemi

Lidé z různých zemí a dokonce i krajů často mívají své zvláštní lovecké tradice a mnohdy mají určité plemeno psů, které bylo speciálně vyšlechtěno k tomu, aby jim pomáhalo ulovit konkrétního ptáka nebo zvíře.

Každá země v Evropě má mnoho lokálních plemen, která vznikla právě takto – některá z nich se nikdy nedostala na oficiální seznam plemen, ale ve své zemi jsou dobře známa, i když je jich relativně málo.

Dnes máme stovky plemen, která byla vyšlechtěna k různým účelům – různým způsobům lovu, mnoha různým způsobům pasení a hlídání –, ale nějaký záměr tu byl vždycky. Je pravděpodobné, že i váš pes bude v běžném životě projevovat některé z dovedností, ke kterým bylo jeho plemeno vyšlechtěno, a vás by to nemělo překvapit!

V dávných dobách byly různé typy psů známé prostě podle druhu práce, který odváděli – pastevečtí psi, hlídačtí psi, lovečtí psi. Během viktoriánské éry chovatelé začali utvářet plemena, která měla určitý vzhled nebo určité dovednosti. Ovšem veškerá plemena, která máme dnes, se dají rozdělit do určitých skupin, které odrážejí úkoly, ke kterým byla vyšlechtěna. Psi v těchto kategoriích mají často společné určité klíčové vlastnosti a sklony k určitému chování.

Tlapky k zamyšlení: úvahy nad plemenem

Zjistěte si co nejvíce informací o plemenu, které si chcete pořídit. Zvažte tyto otázky:

- k jakému úkolu bylo plemeno vyšlechtěno?
- jak daný úkol vykonává?
- bylo vyšlechtěno k samostatné práci nebo ke spolupráci s lidmi?
- jaký vliv to bude mít na jeho temperament?
- má sklony k určitým zdravotním problémům?
- jakou má srst a jakou údržbu vyžaduje?

| Skupina plemen | Účel šlechtění v historii | Klíčové vlastnosti | | Přednosti | Nač je třeba si dávat pozor/potenciální výzvy |
|--|--|---|--|---|---|
| Honiči, kteří se řídí zrakem Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Anglický chrt • Vipet • Skotský jelení pes • Afghánský chrt • Ridgeback | <ul style="list-style-type: none"> • Lov | <ul style="list-style-type: none"> • Rychlí lovci pronásledující kořist, kterou vidí. • Dokáží běžet rychle, ale ne na velkou vzdálenost. • Hluboký hrudník umožňující zvýšený příjem kyslíku. • Dlouhá stehna pro výbušnou sílu, ale neuzpůsobená k sezení, a dlouhý krk pro rovnováhu. • Nejsou vyšlechtěni na hlídání. | | <ul style="list-style-type: none"> • Štěkání se vyskytuje pouze při velkém stresu. • Ke spokojenosti jim stačí jen krátké dávky pohybu. • Rádi věnují hodně času odpočinku. | <ul style="list-style-type: none"> • Nejsou stavění na dlouhou chůzi. • Potřebují pravidelně příležitost ke krátkému rychlému běhu. • Dost nezávislé založení. • Mohou se snadno vzrušit a mohou mít sklony k pronásledování pohyblivých cílů, například běžců nebo cyklistů. • Abyste dostali pod kontrolu tuto touhu po pronásledování, buďte opatrní a nedávejte jim příležitost, aby si toto chování procvičovali. |
| Honiči, kteří se řídí čichem Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Bígl • Foxhound • Baset • Jezevčík | <ul style="list-style-type: none"> • Lov | <ul style="list-style-type: none"> • Byli vyšlechtěni na to, aby zachytili pach kořisti a ten sledovali. • Štěkají, aby lovec věděl, kde jsou – tento způsob komunikace je potřebný pro lov. • Často mají dlouhé uši, které jim mohou pomáhat při shromažďování pachu a jeho udržování v blízkosti nosu. • Mívají velké nosní dutiny. | | <ul style="list-style-type: none"> • Obvykle mívají příjemnou a věrnou povahu a už z povahy ochotně vycházejí vstříc. | <ul style="list-style-type: none"> • Často mívají výrazné hlasové projevy se sklony ke štěkání nebo vytí. • K tomu, aby byli spokojení, je důležité poskytnout jim hodně příležitostí k čenichání. |
| Pastevečtí/honáčtí psi Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Border kolie • Bernský salašnický pes • Rottweiler • Kelpie • Corgi | <ul style="list-style-type: none"> • Byli vyšlechtěni k pasení dobytka. • Různá plemena se specializují na různé druhy pasení. | <ul style="list-style-type: none"> • Vyskytují se v mnoha tvarech a velikostech, v závislosti na práci, ke které byli vyšlechtěni. • Lehčí plemena jako kolie jsou stavěná na rychlý pohyb při pasení ovcí. • Těžší pastevecká plemena jako bordeauxská doga jsou stavěná na stabilitu. Pasou krávy nebo ovce nebo tahají vozíky. • Kelpie a australští honáčtí psi se specializují na práci s velkými stády. | | <ul style="list-style-type: none"> • Toto se liší podle druhu práce, ke které byli vyšlechtěni. • Border kolie se rychle učí a skvěle se starají o svou rodinu. • Bernští salašnickí psi pracují pomaleji a berou svou práci velmi vážně. • Kelpie a australští honáčtí psi pracují ve skupinách, takže se většinou dobře snášejí s jinými psy. | <ul style="list-style-type: none"> • Jedná se o hlídací plemena, která mohou mít sklony střežit svou rodinu a majetek. • Border kolie potřebují používat mozek a být dostatečně zaměstnané. <p>Mohou začít pást v domácnosti cokoliv, o čem si myslí, že to potřebuje vedení – včetně dětí, kuřat a králíků.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Corgiové mohou používat svůj způsob práce (štípání do kotníků) i na lidech! |

| Skupina plemen | Účel šlechtění v historii | Klíčové vlastnosti | | Přednosti | Nač je třeba si dávat pozor/potenciální výzvy |
|---|--|--|--|---|---|
| Teriéři Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Jack Russell teriér • Border teriér • Cairn teriér • Bulteriér | <ul style="list-style-type: none"> • Jsou vyšlechtěni k lovu škodné, často pod zemí. • Bulteriéri byli vyšlechtěni pro krvavé sporty jako psí zápasy. | <ul style="list-style-type: none"> • Často bývají malí, aby se snadno dostali pod zem za kořistí. • Bulteriéri jsou mohutnější než jejich pracovní teriéři protějšky, ale mohou s nimi mít společnou tvrdohlavost. | | <ul style="list-style-type: none"> • Teriéři jsou živí, chytří a láskyplní. • O bulteriérech je známo, že jsou láskyplní vůči lidem a velmi veselí. | <ul style="list-style-type: none"> • Teriéři bývají nezávislí, rozhodní a houževnatí – snadno se nevzdávají. • Bulteriéri potřebují včasnou socializaci v raném věku na jiné psy, aby měli později lepší sociální dovednosti ve styku s jinými psy. |
| Aportéři Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Retrívři (labrador, zlatý retrívr) • Stavěcí psi (pointer, setr) • Slídiči (španěl) | <ul style="list-style-type: none"> • Pomáhají lovcům tím, že hledají a přinášejí zvěř. | <ul style="list-style-type: none"> • Stále více se projevují rozdíly mezi pracovními a výstavními liniemi těchto plemen. • Z hlediska osobnosti jsou aportéři, kteří byli vyšlechtěni na práci, motivovanější a soustředěnější než jejich výstavní protějšky. • Z fyzického hlediska jsou někdy výstavní psi šlechtěni tak, aby měli určité rysy až přehnané, například příliš dlouhé uši, které by pracovnímu psovi překážely, nebo aby byli větší a mohutnější. | | <ul style="list-style-type: none"> • Jelikož jsou vyšlechtěni na práci s lidmi i s jinými psy, obvykle se s nimi také dobře snášejí. • Budou šťastní, když budou mít zaměstnání, které vyžaduje interakci s jejich rodinou. | <ul style="list-style-type: none"> • Retrívři často rádi berou věci do tlamy, když jsou vzrušení, a bývá těžké jim zabránit v lezení do vody. • Pokud se nenaučí správným sociálním dovednostem, mohou se chovat až přehnaně bujně a přátelsky vůči jiným psům. |
| Užitkoví psi Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Pudl • Dalmatin • Knírač • Buldok • Špic | <ul style="list-style-type: none"> • Toto jsou psi, kteří byli původně vyšlechtěni k určitému účelu, ale už dávno se k němu nepoužívají. • Například pudlové byli vyšlechtěni k tomu, aby aportovali vodní ptactvo. Dalmatini byli vyšlechtěni k všestrannosti: k hlídání tábora nebo k běhu u kočáru. Také se používali k pytlacení – k tichému pohybu. • Jsou neuvěřitelně různorodí. | | | | |
| Toyové Příklady: <ul style="list-style-type: none"> • Mops • Pekingský pes • Kavalír • Bišonek | <ul style="list-style-type: none"> • Malí psi vyšlechtěni k tomu, aby člověku dělali společnost. | | | | |

Pozn. red.: Kategorie uvádíme tak, jak je vidí autorky, nikoli FCI.

Turid Rugaas a Stephanie Rousseau

Štěně

Aby se u vás cítilo báječně

Z anglického originálu *Raising a Puppy: A Dog-centric Approach*

přeložila Jana Dušková

Redakce Zuzana Pallová

Sazba Matěj Barták

Vydal Pavel Jeřábek – Nakladatelství PLOT, Bělohorská 2, 169 00 Praha 6,

www.plotknihy.cz, jako svou 402. publikaci

Tisk Těšínské papírny, s.r.o., 2022

Vydání první, Praha 2022

ISBN 978-80-7428-424-3